

„PKS”

Projekt „Skrzypce”

Na obecnym etapie głównym naszym "odkryciem" jest, że oberek (polka czy co tam jeszcze) jest figurą zbiorową. Co znaczy tyle, że ludzie nie tańczą tylko i wyłącznie w parach, ale też (a może przede wszystkim) w relacji ze wszystkimi innymi obecnymi na sali. U Kajoków (i oczywiście nie tylko tam) w tańcu pojawiają się komendy: "każdy na swojej desce", "po ścianach", "przeciwna", "i nie w te" itp. Rozumienie tych komend nie jest szczególną filozofią, dlatego to wszystko jest do nauczenia w trakcie pograjki.

PKS, czyli Podróżniczy Kolektyw Skrzypcowy, powstał w 1998 r. jako jedna z inicjatyw przy olsztyńskim Stowarzyszeniu "Tratwa". Tworzą go młodzi ludzie z różnych miast Polski, wywodzący się głównie z kręgów studenckich, zainteresowani praktycznym poznawaniem polskiej tradycyjnej muzyki skrzypcowej i form z nią związanych. Zakładając PKS wyszliśmy z założenia, że muzyki tradycyjnej należy uczyć się bezpośrednio od dawnych mistrzów. W tym celu prowadziliśmy liczne ekspedycje w lubelskim, radomskim i sieradzkim, szukając aktywnych jeszcze muzykantów, od których można by zacząć przejmować tradycję. W 1999 r. poznaliśmy Jana Gacę - wybitnego skrzypka z Przysiałowic Małych (mikroregion Kajoków), który stał się centralną postacią naszego projektu.

Praca PKS przyjęła zasadniczo dwa kierunki. Pierwszy to próba wypracowania metod przekazu kompetencji kulturowych pomiędzy nosicielami tradycji a młodymi uczestnikami projektu. Zastanawiając się nad tym zagadnieniem odwołaliśmy się do tradycyjnych, ale niepraktykowanych już form takich jak: „Pograjki” (kameralne zabawy taneczne), czy muzyczne spotkania kilku skrzypków zwane „przegrywaniem się”. Inicjowanie takich sytuacji na wsi i uczestnictwo w nich stało się dla nas nie tylko okazją do wspólnego muzykowania, ale także sposobem poznawania kontekstu i środowiska, w którym powstawała i funkcjonowała muzyka, której się uczymy.

Drugi kierunek to praktyczne i teoretyczne poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o to, jak muzyka tradycyjna może stać się częścią współczesnego świata, jak może w nim funkcjonować, jak można tworzyć formy i sytuacje, w których muzyka ta może być dziś praktykowana, a nie prezentowana.

*Marek Ruczek
Maciek Żurek*